

Luk

Chapter 1

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν, περὶ τῶν
Amargi kathah sampun-ngupados nyusun cariyos, bab ing-perkawis
[G1895](#) [G4183](#) [G2021](#) [G0392](#) [G1335](#) [G4012](#) [G3588](#)

πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,
ingkang-sampun-dipun-tetepaken ing-antawis kita perkawis,
[G4135](#) [G1722](#) [G1473](#) [G4229](#)

Sampun kathah tiyang ingkang sami ndhapuk cariyos bab lelampahan-lelampahan ingkang dumados wonten ing kalangan kita,

2 καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν, οἱ ἀπ' ἀρχῆς,
kados-dené sampun-dipun-paringaken dhateng-kita, para-tiyang saking wiwitan,
[G2531](#) [G3860](#) [G1473](#) [G3588](#) [G0575](#) [G0746](#)

αὐτόπται καὶ ὑπηρεῖται γενόμενοι τοῦ λόγου,
seksi-langsung lan abdi dados saking sabda,
[G0845](#) [G2532](#) [G5257](#) [G1096](#) [G3588](#) [G3056](#)

kadosdene ingkang sami kita tamponi saking tiyang-tiyang, ingkang wiwit sakawit sami nyumerepi piyambak lan sami dados paladosing Pangandika.

3 ἔδοξε κάμοι, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν, ἀκριβῶς,
ugi-katingal-prayogi kula-piyambak, sasampunipun-tumut saking-wiwitan sadaya, kanthi-taliti,
[G1380](#) [G2504](#) [G3877](#) [G0509](#) [G3956](#) [G0199](#)

καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε,
urut-urutan dhumateng-panjenengan nyerat, ingkang-minulya Téofilus,
[G2517](#) [G4771](#) [G1125](#) [G2903](#) [G2321](#)

Awit saking punika, sasampunipun kula nitipriksa sadaya kadadosan wau wiwit ing wiwitanipun kanthi saestu, kakencenganing manah kula, lajeng kula dadosaken buku ingkang isinipun tumata saha ingkang lajeng kula aturaken ing ngarsa panjenengan punika, dhuh, Sang Teofilus,

4 ἵνα ἐπιγνῶς, περὶ ὧν κατηχήθης, λόγων,
supados panjenengan-mangertosi, bab perkawis-ingkang sampun-dipun-wucalaken, sabda,
[G2443](#) [G1921](#) [G4012](#) [G3739](#) [G2727](#) [G3056](#)

τὴν ἀσφάλειαν.
ing kayektosan.
[G3588](#) [G0803](#)

ing pangangkah, supados panjenengan saged nguningani, bilih sadaya ingkang sampun kawulangaken dhateng panjenengan punika saestu leres.

- 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς Kelampahan ing ing-wekdal dinten Hérodès Raja saking Yudeá imam [G1096](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G2264](#) [G0935](#) [G3588](#) [G2449](#) [G2409](#)
- τις, ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἄβια, καὶ γυνή satunggal, namanipun Zakharia, saking golongan Abia, lan garwanipun [G5100](#) [G3686](#) [G2197](#) [G1537](#) [G2183](#) [G0007](#) [G2532](#) [G1135](#)
- αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἁαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς piyambakipun saking para putri Harun, lan ing nami piyambakipun [G0846](#) [G1537](#) [G3588](#) [G2364](#) [G0002](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3686](#) [G0846](#)
- Ἐλισάβετ.
Élisabèt.
[G1665](#)

Nalika jamane Sang Prabu Herodhes, nata ing tanah Yudea, ana sawijining imam, jenenge Zakharia, kalebu golongan Abia. Bojone uga trahe Harun, jenenge Elisabet.

- 6 ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, Lan-wonten nanging mursid kekalihipun ing-ngarsanipun saking Gusti-Allah, [G1510](#) [G1161](#) [G1342](#) [G0297](#) [G1726](#) [G3588](#) [G2316](#)
- πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ Κυρίου lumampah ing sadaya ing angger-angger lan pranatan saking Gusti [G4198](#) [G1722](#) [G3956](#) [G3588](#) [G1785](#) [G2532](#) [G1345](#) [G3588](#) [G2962](#)
- ἄμειπτοι.
tanpa-cacad.
[G0273](#)

Sakarone padha mursid ana ing ngarsane Allah lan tansah nindakake pepakon lan pranataning Pangeran, ora ana kang luput.

- 7 καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, Lan boten wonten piyambakipun putra, amargi wonten si Élisabèt gabug, [G2532](#) [G3756](#) [G1510](#) [G0846](#) [G5043](#) [G2530](#) [G1510](#) [G3588](#) [G1665](#) [G4723](#)
- καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. lan kekalihipun sampun-sepuh ing ing dinten piyambakipun wonten. [G2532](#) [G0297](#) [G4260](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G0846](#) [G1510](#)

Nanging ora duwe anak, sabab Elisabet iku gabug lan karone wis padha tuwa.

- 8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν, ἐν Kelampahan nanging ing ing-wekdal piyambakipun-dados-imam piyambakipun, ing [G1096](#) [G1161](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2407](#) [G0846](#) [G1722](#)
- τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, ing giliran saking golongan piyambakipun ing-ngarsanipun saking Gusti-Allah, [G3588](#) [G5010](#) [G3588](#) [G2183](#) [G0846](#) [G1725](#) [G3588](#) [G2316](#)

Ing sawijining dina, nalika pinuju giliraning golongan, Zakharia ngimami ana ngarsaning Pangeran.

- 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι, miturut ing adat saking kaimaman, piyambakipun-kadhawuhan supados mbakar-dupa, [G2596](#) [G3588](#) [G1485](#) [G3588](#) [G2405](#) [G2975](#) [G3588](#) [G2370](#)
- εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. mlebet dhateng ing Padaleman-Suci saking Gusti. [G1525](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3485](#) [G3588](#) [G2962](#)

Sabab nalika diundhi kaya adate, kanggo namtokake imam kang maju ing gawe, dheweke kang katuding lumebu ing Padaleman Suci ngobong dupa.

- 10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆ
 Lan sadaya ing tiyang-kathah wonten saking umat ndedonga ing-jawi ing
[G2532](#) [G3956](#) [G3588](#) [G4128](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2992](#) [G4336](#) [G1854](#) [G3588](#)
- ῶρα τοῦ θυμιάματος.
 wekdal saking dupa.
[G5610](#) [G3588](#) [G2368](#)

| Nalika samana umat kabeh kumpul ana ing jaba padha sembahyang ing wektu pangobonging dupa.

- 11 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἐστὼς ἐκ δεξιῶν
 Katingal nanging dhumateng-piyambakipun malaékat Gusti, ngadeg ing sisih-tengen
[G3708](#) [G1161](#) [G0846](#) [G0032](#) [G2962](#) [G2476](#) [G1537](#) [G1188](#)
- τοῦ θουσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
 saking misbyah saking dupa.
[G3588](#) [G2379](#) [G3588](#) [G2368](#)

| Imam Zakharia banjur dikatingali malaekating Pangeran, jumeneng ing satengahing misbyah padupan.

- 12 καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ’ αὐτόν.
 Lan kaget Zakharia ningali, lan ajrih ndhawahi ing piyambakipun.
[G2532](#) [G5015](#) [G2197](#) [G3708](#) [G2532](#) [G5401](#) [G1968](#) [G1909](#) [G0846](#)

| Imam Zakharia bareng weruh kaget lan wedi.

- 13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,
 Ngandika nanging dhateng piyambakipun sang malaékat, Sampun ajrih, Zakharia,
[G3004](#) [G1161](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G0032](#) [G3361](#) [G5399](#) [G2197](#)
- διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ
 amargi pandonga-panjenengan-sampun-dipun-mirengaken si panyuwun panjenengan, lan
[G1360](#) [G1522](#) [G3588](#) [G1162](#) [G4771](#) [G2532](#)
- ἡ γυνή σου Ἐλισάβητ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ
 si garwa panjenengan Élisabèt badhé-nglairaken putra-kakung panjenengan, lan
[G3588](#) [G1135](#) [G4771](#) [G1665](#) [G1080](#) [G5207](#) [G4771](#) [G2532](#)
- καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.
 panjenengan-badhé-maringi-nami ing nami piyambakipun Yohanes.
[G2564](#) [G3588](#) [G3686](#) [G0846](#) [G2491](#)

| Nanging malaekat mau banjur ngandika: “Aja wedi, Zakharia, awit pandongamu wis kabul, lan Elisabet, bojomu, bakal nglairake anakmu lanang, iku jenengna Yokanan.

- 14 καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ
 Lan badhé-wonten kabingahan panjenengan lan sukarena, lan kathah-tiyang
[G2532](#) [G1510](#) [G5479](#) [G4771](#) [G2532](#) [G0020](#) [G2532](#) [G4183](#)
- ἐπὶ τῆ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται;
 ing ing kelahiran piyambakipun badhé-bingah;
[G1909](#) [G3588](#) [G1078](#) [G0846](#) [G5463](#)

| Iku bakal ndadekake bungah lan renamu, apadene akeh wong kang bakal bungah marga saka laire bocah mau.

- 15 ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον <τοῦ> Κυρίου; καὶ οἶνον καὶ
 Badhé-dados amargi ageng ing-ngarsanipun saking Gusti; lan anggur lan
[G1510](#) [G1063](#) [G3173](#) [G1799](#) [G3588](#) [G2962](#) [G2532](#) [G3631](#) [G2532](#)
- σίκερα οὐ μὴ πῖν, καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται
 minuman-keras boten boten badhé-ngunjuk, lan Roh Suci badhé-kapenuhan
[G4608](#) [G3756](#) [G3361](#) [G4095](#) [G2532](#) [G4151](#) [G0040](#) [G4130](#)
- ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.
 wiwit saking guwa-garba ibu piyambakipun.
[G2089](#) [G1537](#) [G2836](#) [G3384](#) [G0846](#)

Mulane mangkono awit iku bakal pinunjul ana ing ngarsaning Pangeran, lan bakal ora ngombe anggur utawa liya-liyane kang mendemi, sarta bakal kapenuhan ing Roh Suci wiwit saka ing guwagarbane ibune.

- 16 καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον,
 Lan kathah saking-para putra Israèl badhé-dipun-wangsulaken dhateng Gusti,
[G2532](#) [G4183](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2474](#) [G1994](#) [G1909](#) [G2962](#)
- τὸν Θεὸν αὐτῶν.
 sang Gusti-Allah piyambakipun.
[G3588](#) [G2316](#) [G0846](#)

Apadene bakal njalari akeh wong Israel padha mratobat marang Pangeran, Allahe,

- 17 καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν
 Lan piyambakipun badhé-tindak-rumiyin ing-ngarsanipun Panjenenganipun ing
[G2532](#) [G0846](#) [G4281](#) [G1799](#) [G0846](#) [G1722](#)
- πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ
 roh lan pangwaos Élia, supados-mbalèkaken manah para-rama dhateng
[G4151](#) [G2532](#) [G1411](#) [G2243](#) [G1994](#) [G2588](#) [G3962](#) [G1909](#)
- τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,
 para-putra, lan ingkang-boten-manut ing kawicaksanan tiyang-mursid,
[G5043](#) [G2532](#) [G0545](#) [G1722](#) [G5428](#) [G1342](#)
- ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
 supados-nyawisaken kagem-Gusti umat ingkang-sampun-kasawisaken.
[G2090](#) [G2962](#) [G2992](#) [G2680](#)

tuwin bakal lumaku dadi cecala ndhisiki tindake Pangeran kanthi roh lan panguwasane Elia, supaya bisaa mbalekake atine para bapa marang para anak, sarta nuntun wong mursal marang kamursidan, dadine nyawisake umat kang sambada tumrap ing Pangeran!"

- 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί
 Lan ngandika Zakharia dhateng sang malaékat, Kadospundi punapa
[G2532](#) [G3004](#) [G2197](#) [G4314](#) [G3588](#) [G0032](#) [G2596](#) [G5101](#)
- γνώσομαι τοῦτο? ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή
 kula-badhé-mangertosi punika? Kula amargi punika tiyang-sepuh, lan si garwa
[G1097](#) [G3778](#) [G1473](#) [G1063](#) [G1510](#) [G4246](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1135](#)
- μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
 kula sampun-sepuh ing ing dinten piyambakipun.
[G1473](#) [G4260](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G0846](#)

Zakharia banjur munjuk marang malaekat mau: "Kadospundi anggen kawula saged mangretos, bilih bab punika saestu badhe kalampahan? Sabab kawula sampun sepuh, saha semah kawula sampun lungse ing wanci."

19 καὶ ἀποκριθεὶς, ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι
 Lan mangsuli, sang malaékat ngandika dhateng-piyambakipun, Kula punika
[G2532](#) [G0611](#) [G3588](#) [G0032](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1473](#) [G1510](#)

Γαβριήλ, ὁ παρεστηκῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην
 Gabrièl, ingkang ngadeg ing-ngarsanipun saking Gusti-Allah, lan kula-dipun-utus
[G1043](#) [G3588](#) [G3936](#) [G1799](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G0649](#)

λαλήσαι πρὸς σέ, καὶ εὐαγγελίσασθαί
 supados-matur dhateng panjenengan, lan nyariyosaken-kabar-kabingahan
[G2980](#) [G4314](#) [G4771](#) [G2532](#) [G2097](#)

σοι ταῦτα.
 dhumateng-panjenengan punika.
[G4771](#) [G3778](#)

Paring wangsulane malaekat: "Aku iki Gabriel sing ngladosi Gusti Allah lan aku diutus ndhawuhi kowe, sarta nglantarake pawarta kabungahan iki marang kowe.

20 καὶ ἰδοὺ, ἔση σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλήσαι
 Lan mangga-mirsani, panjenengan-badhé bisu, lan boten saged ngandika
[G2532](#) [G3708](#) [G1510](#) [G4623](#) [G2532](#) [G3361](#) [G1410](#) [G2980](#)

ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ
 ngantos ing dinten kelampahan punika, amargi perkawis-ingkang boten
[G0891](#) [G3739](#) [G2250](#) [G1096](#) [G3778](#) [G0473](#) [G3739](#) [G3756](#)

ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν
 panjenengan-pitados dhateng sabda kula, ingkang badhé-dipun-jangkepi ing ing
[G4100](#) [G3588](#) [G3056](#) [G1473](#) [G3748](#) [G4137](#) [G1519](#) [G3588](#)

καιρὸν αὐτῶν.
 wekdal piyambakipun.
[G2540](#) [G0846](#)

Lah, kowe bakal bisu lan ora bisa caturan nganti tekan titimangsa kalakone iku kabeh, amarga kowe ora ngandel marang kandhaku kang mesthi bakal kalakon ing wektu kang wis katamtokake."

21 καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ
 Lan wonten sang umat nengga sang Zakharia, lan gumun ing ing
[G2532](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2992](#) [G4328](#) [G3588](#) [G2197](#) [G2532](#) [G2296](#) [G1722](#) [G3588](#)

χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν.
 suwe ing ing Padaleman-Suci piyambakipun.
[G5549](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3485](#) [G0846](#)

Kacarita wong akeh, kang padha nggenteni Imam Zakharia, padha gumun, dene suwe temen anggone ana ing Padaleman Suci.

- 22 ἔξελθῶν δέ, οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς,
 Nanging-sasampunipun-medal, nanging, boten saged ngandika dhateng-piyambakipun,
[G1831](#) [G1161](#) [G3756](#) [G1410](#) [G2980](#) [G0846](#)
- καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ
 lan sami-mangertosi bilih tetinggalan piyambakipun-sampun-ningali ing ing
[G2532](#) [G1921](#) [G3754](#) [G3701](#) [G3708](#) [G1722](#) [G3588](#)
- ναῶ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ
 Padaleman-Suci. Lan piyambakipun wonten ngawé dhateng-piyambakipun, lan
[G3485](#) [G2532](#) [G0846](#) [G1510](#) [G1269](#) [G0846](#) [G2532](#)
- διέμενε κωφός.
 tetep bisu.
[G1265](#) [G2974](#)

Bareng metu, ora bisa ngucap marang wong akeh iku, banjur padha mangreti, yen Zakharia mentas tanpa wahyu ana ing Padaleman Suci. Wasana mung aweh sasmita bae jalaran tetep bisu.

- 23 καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας
 Lan kelampahan, nalika sampun-jangkep sadaya dinten saking ayahan
[G2532](#) [G1096](#) [G5613](#) [G4130](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3588](#) [G3009](#)
- αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
 piyambakipun, késah dhateng ing griya piyambakipun.
[G0846](#) [G0565](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3624](#) [G0846](#)

Bareng ing dina rampunging kawajibane, Zakharia banjur mulih.

- 24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἑλισάβετ ἡ γυνή
 Sasampunipun nanging punika sadaya dinten ngandhut Élisabèt si garwa
[G3326](#) [G1161](#) [G3778](#) [G3588](#) [G2250](#) [G4815](#) [G1665](#) [G3588](#) [G1135](#)
- αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα,
 piyambakipun, lan ndhelik piyambakipun wulan gangsal, ngandika,
[G0846](#) [G2532](#) [G4032](#) [G1438](#) [G3376](#) [G4002](#) [G3004](#)

Kacarita ora let suwe Elisabet, bojone nuli ngandheg lan sajroning limang sasi ora tau metu-metu, pangucap:

- 25 ὅτι Οὕτως μοι πεποιήκεν Κύριος, ἐν ἡμέραις αἷς
 bilih Mekaten kula sampun-dipun-damel Gusti, ing dinten nalika
[G3754](#) [G3779](#) [G1473](#) [G4160](#) [G2962](#) [G1722](#) [G2250](#) [G3739](#)
- ἐπεῖδεν, ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
 Panjenenganipun-mirsani, supados-mbucal wirang kula ing-antawis tiyang.
[G1896](#) [G0851](#) [G3681](#) [G1473](#) [G1722](#) [G0444](#)

“Ya iki pandamele Pangeran marang aku anggone karsa ngluwariku ana ing kawiranganku ana ing ngareping wong.”

- 26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
 Ing nanging ing wulan ing kaping-enem, dipun-utus sang malaékat Gabrièl
[G1722](#) [G1161](#) [G3588](#) [G3376](#) [G3588](#) [G1623](#) [G0649](#) [G3588](#) [G0032](#) [G1043](#)
- ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἧ ὄνομα
 saking saking Gusti-Allah dhateng kitha saking Galiléa, ingkang namanipun
[G0575](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1519](#) [G4172](#) [G3588](#) [G1056](#) [G3739](#) [G3686](#)
- Ναζαρέθ,
 Nazarèt,
[G3478](#)

Bareng wis nem sasine Gusti Allah ngutus malaekat Gabriel menyang ing sawijining kutha ing tanah Galilea kang aran Nasaret,

27 πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ,
dhateng prawan ingkang-dipun-pacangaken priya, ingkang namanipun Yusuf,
[G4314](#) [G3933](#) [G3423](#) [G0435](#) [G3739](#) [G3686](#) [G2501](#)

ἐξ οἴκου Δαυὶδ; καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαρίας.
saking brayat Dawud; lan ing nami saking prawan Maria.
[G1537](#) [G3624](#) [G1138](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3686](#) [G3588](#) [G3933](#) [G3137](#)

manggihi prawan kang pacangan karo wong kang aran Yusuf, tedhake Sang Prabu Dawud. Prawan mau jenenge Maryam.

28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτήν, εἶπεν, Χαίρε, κεχαριτωμένη! ὁ
Lan mlebet dhateng piyambakipun, ngandika, Sugeng! ingkang-kinasihan! sang
[G2532](#) [G1525](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3004](#) [G5463](#) [G5487](#) [G3588](#)

Κύριος μετὰ σοῦ. <εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν>
Gusti kaliyan panjenengan. <binerkahan panjenengan ing-antawis para-wanita>
[G2962](#) [G3326](#) [G4771](#) [G2127](#) [G4771](#) [G1722](#) [G1135](#)

Nalika malaekat mau lumebu ing omahe Maryam, banjur ngandika: "Bagea, kowe kang kinasihan, Pangeran tansah nganthi marang kowe."

29 ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη
si nanging ing ing sabda kuwatir, lan manggalih kados-pundi punika
[G3588](#) [G1161](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3056](#) [G1298](#) [G2532](#) [G1260](#) [G4217](#) [G1510](#)

ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.
sang salam punika.
[G3588](#) [G0783](#) [G3778](#)

Krungu pangandika mangkono iku Maryam kaget, lan nggagas, apa tegese iku.

30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαρίας;
Lan ngandika sang malaekat dhateng-piyambakipun, Sampun ajrih, Maria;
[G2532](#) [G3004](#) [G3588](#) [G0032](#) [G0846](#) [G3361](#) [G5399](#) [G3137](#)

εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ;
panjenengan-sampun-angsal amargi sih-rahmat saking ing Gusti-Allah;
[G2147](#) [G1063](#) [G5485](#) [G3844](#) [G3588](#) [G2316](#)

Malaekat nuli ngandika: "Aja wedi, Maryam, awit kowe oleh sih-kanugrahan ana ing ngarsaning Pangeran.

31 καὶ ἰδοὺ, συλλήμψη ἐν γαστρὶ, καὶ
lan mangga-mirsani, panjenengan-badhé-ngandhut ing guwa-garba, lan
[G2532](#) [G3708](#) [G4815](#) [G1722](#) [G1064](#) [G2532](#)

τέξιη υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
badhé-nglairaken putra-kakung, lan panjenengan-badhé-maringi-nami ing nami
[G5088](#) [G5207](#) [G2532](#) [G2564](#) [G3588](#) [G3686](#)

αὐτοῦ Ἰησοῦν.
Panjenenganipun Yésus.
[G0846](#) [G2424](#)

Lah kowe bakal ngandheg lan bakal mbabar Putra kakung. Iku asmakna Yesus.

- 32 οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ἵψίστου κληθήσεται;
 Panjenenganipun badhé-dados ageng, lan Putra Ingkang-Mahatinggi badhé-dipun-sebat;
[G3778](#) [G1510](#) [G3173](#) [G2532](#) [G5207](#) [G5310](#) [G2564](#)
- καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον
 lan badhé-paring dhumateng-Panjenenganipun Gusti sang Gusti-Allah ing dhampar
[G2532](#) [G1325](#) [G0846](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#) [G2362](#)
- Δαυὶδ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;
 Dawud, saking Rama Panjenenganipun;
[G1138](#) [G3588](#) [G3962](#) [G0846](#)

Panjenengane bakal pinunjul lan bakal kasebut Putraning Allah Kang Mahaluhur. Apadene Gusti Allah bakal maringi marang Panjenengane dhampare Sang Prabu Dawud, leluhure.

- 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ, εἰς τοὺς αἰῶνας;
 lan badhé-jumeneng-Raja ing ing brayat Yakub, ngantos ing salaminipun;
[G2532](#) [G0936](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3624](#) [G2384](#) [G1519](#) [G3588](#) [G0165](#)
- καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, οὐκ ἔσται τέλος.
 lan saking Kraton Panjenenganipun, boten badhé-wonten pungkasan.
[G2532](#) [G3588](#) [G0932](#) [G0846](#) [G3756](#) [G1510](#) [G5056](#)

Sarta Panjenengane bakal jumeneng dadi Ratuning para turune Yakub nganti salawas-lawase, tuwin kratone iku bakal ora ana wekasane."

- 34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται
 Ngandika nanging Maria dhateng sang malaékat, Kadospundi badhé-kelampahan
[G3004](#) [G1161](#) [G3137](#) [G4314](#) [G3588](#) [G0032](#) [G4459](#) [G1510](#)
- τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω?
 runika, amargi priya boten kula-tepang?
[G3778](#) [G1893](#) [G0435](#) [G3756](#) [G1097](#)

Maryam banjur matur marang malaekat mau: "Punika sagedipun kalampahan kadospundi, jalaran kawula dereng emah-emah?"

- 35 καὶ ἀποκριθεὶς, ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα Ἅγιον
 Lan mangsuli, sang malaékat ngandika dhateng-piyambakipun, Roh Suci
[G2532](#) [G0611](#) [G3588](#) [G0032](#) [G3004](#) [G0846](#) [G4151](#) [G0040](#)
- ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ἵψίστου ἐπισκιάσει
 badhé-rawuh ing panjenengan, lan pangwaos Ingkang-Mahatinggi badhé-ngayomi
[G1904](#) [G1909](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1411](#) [G5310](#) [G1982](#)
- σοι; διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ.
 panjenengan; pramila ugi ingkang dipun-lairaken Suci badhé-dipun-sebat Putra Allah.
[G4771](#) [G1352](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1080](#) [G0040](#) [G2564](#) [G5207](#) [G2316](#)

Paring wangsulane malaekat: "Roh Suci bakal nedhaki kowe, sarta kuwasane Kang Mahaluhur bakal ngayomi kowe; mulane Putra kang bakal miyos iku bakal kasebut suci, Putraning Allah.

- 36 καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ, ἡ συγγενὶς σου, καὶ αὐτὴ
 Lan mangga-mirsani, Élisabèt, si sanak panjenengan, ugi piyambakipun
[G2532](#) [G3708](#) [G1665](#) [G3588](#) [G4773](#) [G4771](#) [G2532](#) [G0846](#)
- συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν
 sampun-ngandhut putra-kakung ing sepuh piyambakipun, lan punika wulan
[G4815](#) [G5207](#) [G1722](#) [G1094](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3778](#) [G3376](#)
- ἔκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένη στείρα.
 kaping-enem wonten dhumateng-piyambakipun ingkang dipun-wastani gabug.
[G1623](#) [G1510](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2564](#) [G4723](#)

Lah Elisabet, sanakmu, kang wis tuwa iku, iya lagi ngandhut anak lanang, dene saprene wis nem sasi, mangka wis diarani gabug.

37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα.
Amargi boten mokal kagem saking Gusti-Allah sadaya sabda.
[G3754](#) [G3756](#) [G0101](#) [G3844](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3956](#) [G4487](#)

Amarga tumraping Allah ora ana barang kang mokal.”

38 εἶπεν δὲ Μαριάμ, Ἰδοῦ, ἡ δούλη Κυρίου; γένοιτό
Ngandika nanging Maria, Mangga-mirsani, si abdi-èstri Gusti; mugè-kelampahana
[G3004](#) [G1161](#) [G3137](#) [G3708](#) [G3588](#) [G1399](#) [G2962](#) [G1096](#)
μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτῆς ὁ
kula miturut ing sabda Panjenengan. Lan késah saking piyambakipun sang
[G1473](#) [G2596](#) [G3588](#) [G4487](#) [G4771](#) [G2532](#) [G0565](#) [G0575](#) [G0846](#) [G3588](#)

ἄγγελος.
malaékat.
[G0032](#)

Maryam banjur munjuk, “Sumangga, kawula punika abdinipun Pangeran, kadhatengana kadosdene ingkang Paduka ngandikakaken.” Sawise mangkono malaekat banjur tindak, niar Maryam.

39 Ἀναστᾶσα δὲ, Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν
Ngadeg nanging, Maria ing ing dinten punika, tindak dhateng ing
[G0450](#) [G1161](#) [G3137](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3778](#) [G4198](#) [G1519](#) [G3588](#)
ὄρεινήν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα,
tanah-pagunungan kanthi énggal, dhateng kitha Yéhuda,
[G3714](#) [G3326](#) [G4710](#) [G1519](#) [G4172](#) [G2448](#)

Nalika samana Maryam banjur enggal-enggal mangkat menyang kutha ing pagunungan tanah Yehuda.

40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν
lan mlebet dhateng ing griya Zakharia, lan uluk-salam dhumateng
[G2532](#) [G1525](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3624](#) [G2197](#) [G2532](#) [G0782](#) [G3588](#)

Ἐλισάβετ.
Élisabèt.
[G1665](#)

Bareng lumebu ing omahe Zakharia tumuli uluk-salam marang Elisabet.

41 καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ,
Lan kelampahan, nalika mireng ing salam saking Maria si Élisabèt,
[G2532](#) [G1096](#) [G5613](#) [G0191](#) [G3588](#) [G0783](#) [G3588](#) [G3137](#) [G3588](#) [G1665](#)
ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς; καὶ ἐπλήσθη
mlumpat sang jabang-bayi ing ing guwa-garba piyambakipun; lan kapenuhan
[G4640](#) [G3588](#) [G1025](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2836](#) [G0846](#) [G2532](#) [G4130](#)

Πνεύματος Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,
Roh Suci si Élisabèt,
[G4151](#) [G0040](#) [G3588](#) [G1665](#)

Kocapa nalika Elisabet krungu uluk-salame Maryam, bayi kandhutane nggronjal, wasana Elisabet banjur kapenuhan ing Roh Suci

- 42 καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλη, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ
lan nguwuh kanthi-swara ageng, lan ngandika, Binerkahan panjenengan
[G2532](#) [G0400](#) [G2906](#) [G3173](#) [G2532](#) [G3004](#) [G2127](#) [G4771](#)
- ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας
ing-antawis para-wanita, lan binerkahan sang woh saking guwa-garba
[G1722](#) [G1135](#) [G2532](#) [G2127](#) [G3588](#) [G2590](#) [G3588](#) [G2836](#)
- σου.
panjenengan.
[G4771](#)

| sarta kalawan sora calathu: “Kowe iku binarkahan ana ing antarane wong wadon kabeh, apamaneh binarkahana wohing kandhutanmu.

- 43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου
Lan saking-pundi kula punika, supados rawuh si ibu saking Gusti kula
[G2532](#) [G4159](#) [G1473](#) [G3778](#) [G2443](#) [G2064](#) [G3588](#) [G3384](#) [G3588](#) [G2962](#) [G1473](#)
- πρὸς ἐμέ?
dhateng kula?
[G4314](#) [G1473](#)

| Sapa ta aku iki, dene nganti karawuhan ibune Gustiku?

- 44 ἰδοὺ γὰρ, ὥς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου
Mangga-mirsani amargi, nalika kelampahan si swara saking salam panjenengan
[G3708](#) [G1063](#) [G5613](#) [G1096](#) [G3588](#) [G5456](#) [G3588](#) [G0783](#) [G4771](#)
- εἰς τὰ ὧτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
dhateng ing kuping kula, mlumpat ing kabingahan sang jabang-bayi ing ing
[G1519](#) [G3588](#) [G3775](#) [G1473](#) [G4640](#) [G1722](#) [G0020](#) [G3588](#) [G1025](#) [G1722](#) [G3588](#)
- κοιλίᾳ μου;
guwa-garba kula;
[G2836](#) [G1473](#)

| Amarga sanyatane, bareng uluk-salammu umama ing kupingku, bayi kandhutanku nggronjal, marga saka senenge.

- 45 καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς
lan rahayu si ingkang-pitados, bilih badhé-wonten kaleksanan dhateng
[G2532](#) [G3107](#) [G3588](#) [G4100](#) [G3754](#) [G1510](#) [G5050](#) [G3588](#)
- λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.
ingkang-sampun-dipun-ngandikakaken dhumateng-piyambakipun saking Gusti.
[G2980](#) [G0846](#) [G3844](#) [G2962](#)

| Lah rahayu, kang wis pracaya iku, salam apa kang dipangandikakake dening Pangeran marang wong iku, mesthi bakal kalakon.”

- 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον,
Lan ngandika Maria, Ngluhuraken si nyawa kula dhumateng Gusti,
[G2532](#) [G3004](#) [G3137](#) [G3170](#) [G3588](#) [G5590](#) [G1473](#) [G3588](#) [G2962](#)

| Maryam banjur ngucap mangkene: “Nyawaku ngluhurake Pangeran

47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ, τῷ Σωτῆρί
lan bingah si roh kula ing ing Gusti-Allah, sang Juru-Wilujeng
[G2532](#) [G0021](#) [G3588](#) [G4151](#) [G1473](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#) [G4990](#)

μου.
kula.
[G1473](#)

| lan aku bungah marga saka Allah, Juruslametku.

48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης
Amargi Panjenenganipun-sampun-mirsani ing ing kaandhapan saking abdi-èstri
[G3754](#) [G1914](#) [G1909](#) [G3588](#) [G5014](#) [G3588](#) [G1399](#)

αὐτοῦ; ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσιν
Panjenenganipun; mangga-mirsani amargi, saking wiwit sapunika badhé-ngarani-rahayu
[G0846](#) [G3708](#) [G1063](#) [G0575](#) [G3588](#) [G3568](#) [G3106](#)

με πᾶσαι αἰ γενεαί.
kula sadaya si turun.
[G1473](#) [G3956](#) [G3588](#) [G1074](#)

| Sabab Panjenengane wis ngudaneni asoring abdine. Lah wiwit saiki sakehing turun bakal ngaran aku rahayu,

49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον
Amargi sampun-damel kula perkawis-ageng Ingkang-Mahakwaos, ageng, lan suci
[G3754](#) [G4160](#) [G1473](#) [G3173](#) [G3588](#) [G1415](#) [G2532](#) [G0040](#)

τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
ing asma Panjenenganipun.
[G3588](#) [G3686](#) [G0846](#)

| jalaran Kang Mahakuwasa wis nindakake pakaryan-pakaryan kang pinunjul marang aku sarta suci asmane.

50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς,
Lan ing sih-piwelas Panjenenganipun ngantos turun-tumurun lan turun-tumurun,
[G2532](#) [G3588](#) [G1656](#) [G0846](#) [G1519](#) [G1074](#) [G2532](#) [G1074](#)

τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
dhateng ingkang-ajrih Panjenenganipun.
[G3588](#) [G5399](#) [G0846](#)

| Tuwin rahmate turun-tumurun tumrap wong kang wedi asih marang Panjenengane.

51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
Panjenenganipun-sampun-damel pangwaos ing asta Panjenenganipun,
[G4160](#) [G2904](#) [G1722](#) [G1023](#) [G0846](#)

διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.
sampun-mbuyaraken tiyang-gumunggung ing-pangangen-angen manah piyambakipun.
[G1287](#) [G5244](#) [G1271](#) [G2588](#) [G0846](#)

| Panjenengane ngatingalake panguwaose kaawan pakaryaning astane lan mbuyarake wong kang angkuh atine.

52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν
Sampun-ndhunukaken tiyang-kwaos saking dhampar, lan sampun-nginggilaken
[G2507](#) [G1413](#) [G0575](#) [G2362](#) [G2532](#) [G5312](#)

ταπεινοῦς.
tiyang-andhap-asor.
[G5011](#)

| Panjenengane nglorod wong-wong kang kuwasa saka ing kalenggahane, lan ngumurake wong kang asor.

53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας
Tiyang-luwe sampun-dipun-waregi kelawan-kasaénan, lan tiyang-sugih
[G3983](#) [G1705](#) [G0018](#) [G2532](#) [G4147](#)

ἐξαπέστειλεν κενούς.
sampun-dipun-konduraken suwung.
[G1821](#) [G2756](#)

Panjenengane ngluberake samubarang kang becik marang wong kang keluwen, lan wong kang sugih padha tinundhung legeh.

54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους,
Sampun-mitulungi Israèl abdi Panjenenganipun, supados-ngèngeti sih-piwelas,
[G0482](#) [G2474](#) [G3816](#) [G0846](#) [G3403](#) [G1656](#)

Panjenengane nulungi Israel, abdine, awit enget marang rahmate,

55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ
kados-dené sampun-dipun-ngandikakaken dhateng para leluhur kita, dhumateng
[G2531](#) [G2980](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G3588](#)

Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα.
Abraham lan dhumateng turun piyambakipun, ngantos ing salaminipun.
[G0011](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4690](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G0165](#)

kaya kang wis kaprasetyakake marang leluhur kita, marang Rama Abraham lan turun-turune, kanggo ing salawas-lawase.”

56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ
Tetep nanging Maria kaliyan piyambakipun kirang-langkung wulan tiga, lan
[G3306](#) [G1161](#) [G3137](#) [G4862](#) [G0846](#) [G5613](#) [G3376](#) [G5140](#) [G2532](#)

ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
wangsul dhateng ing griya piyambakipun.
[G5290](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3624](#) [G0846](#)

Maryam anggone ana ing omahe Elisabet mau watara telung sasi, banjur mulih.

57 Τῇ δὲ Ἑλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος, τοῦ τεκεῖν
Dhateng-si nanging Élisabèt sampun-jangkep si wekdal, kangge nglairaken
[G3588](#) [G1161](#) [G1665](#) [G4130](#) [G3588](#) [G5550](#) [G3588](#) [G5088](#)

αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.
piyambakipun, lan nglairaken putra-kakung.
[G0846](#) [G2532](#) [G1080](#) [G5207](#)

Bareng Elisabet anggone ngandheg wis tekan ing leke, banjur nglairake jabang-bayi lanang.

58 καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι
Lan mireng para tangga lan para sanak-saderek piyambakipun, bilih
[G2532](#) [G0191](#) [G3588](#) [G4040](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4773](#) [G0846](#) [G3754](#)

ἐμεγάλυνεν Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ’ αὐτῆς, καὶ
sampun-ngedahaken Gusti ing sih-piwelas Panjenenganipun kaliyan piyambakipun, lan
[G3170](#) [G2962](#) [G3588](#) [G1656](#) [G0846](#) [G3326](#) [G0846](#) [G2532](#)

συνέχαιρον αὐτῇ.
sami-bingah kaliyan-piyambakipun.
[G4796](#) [G0846](#)

Nalika tangga-teparone lan sanak-sadulure krungu pawarta yen Gusti Allah wis paring sih kamurahane kang samono gedhene iku, padha melu bungah.

59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἦλθον περιτεμεῖν τὸ
Lan kelampahan ing ing dinten ing kaping-wolu, rawuh supados-nyunat sang
[G2532](#) [G1096](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3588](#) [G3590](#) [G2064](#) [G4059](#) [G3588](#)

παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς
jabang-bayi, lan sami-maringi-nami piyambakipun miturut ing nami saking rama
[G3813](#) [G2532](#) [G2564](#) [G0846](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3686](#) [G3588](#) [G3962](#)

αὐτοῦ, Ζαχαρίαν.
piyambakipun, Zakharia.
[G0846](#) [G2197](#)

| Ing wolang dinane wong-wong mau padha teka njenengi, anggone bayine bakal ditetaki lan bakal dijenengake Zakharia manut jenenge bapakne.

60 καὶ ἀποκριθεῖσα, ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχὶ ἀλλὰ;
Lan mangsuli, si ibu piyambakipun ngandika, Boten nanging;
[G2532](#) [G0611](#) [G3588](#) [G3384](#) [G0846](#) [G3004](#) [G3780](#) [G0235](#)

κληθήσεται Ἰωάννης.
badhé-dipun-wastani Yohanes.
[G2564](#) [G2491](#)

| Nanging ibune calathu: "Aja, jenenge kudu Yokanan."

61 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτήν, ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ
Lan ngandika dhateng piyambakipun, bilih Boten-wonten-satunggal wonten saking
[G2532](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3754](#) [G3762](#) [G1510](#) [G1537](#)

τῆς συγγενείας σου, ὅς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.
saking sanak-saderek panjenengan, ingkang dipun-wastani ing nami punika.
[G3588](#) [G4772](#) [G4771](#) [G3739](#) [G2564](#) [G3588](#) [G3686](#) [G3778](#)

| Pangucapè wong akeh mau: "Sanak-sanakmu ora ana sing jenenge mangkono."

62 ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί
Sami-ngisyarataken nanging dhumateng rama piyambakipun, menapa punapa
[G1770](#) [G1161](#) [G3588](#) [G3962](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5101](#)

ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό.
bokmanawi kéréngin dipun-wastani piyambakipun.
[G0302](#) [G2309](#) [G2564](#) [G0846](#)

| Banjur padha takon marang bapakne kanthi sasmita, bakal dijenengake sapa.

63 καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶν ὄνομα
Lan nyuwun papan-seratan, nyerat, ngandika, Yohanes punika nami
[G2532](#) [G0154](#) [G4093](#) [G1125](#) [G3004](#) [G2491](#) [G1510](#) [G3686](#)

αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
piyambakipun. Lan sami-gumun sadaya.
[G0846](#) [G2532](#) [G2296](#) [G3956](#)

| Zakharia nuli njaluk sabak lan nulis: "Jenenge kudu Yokanan." Wong kabeh padha gumun.

64 ἀνεύχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα
Kabikak nanging ing tutuk piyambakipun sanalika, lan si ilat
[G0455](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4750](#) [G0846](#) [G3916](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1100](#)

αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει, εὐλογῶν τὸν Θεόν.
piyambakipun, lan ngandika, ngluhuraken dhumateng Gusti-Allah.
[G0846](#) [G2532](#) [G2980](#) [G2127](#) [G3588](#) [G2316](#)

Padha sanalika cangkeme lan ilate padha kabuka lan banjur bisa calathu lan ngluhurake Gusti Allah.

- 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος, τοὺς περιοικοῦντας
Lan kelampahan ing sadaya ajrih, para ingkang-manggon-sakiwa-tengen
[G2532](#) [G1096](#) [G1909](#) [G3956](#) [G5401](#) [G3588](#) [G4039](#)
- αὐτούς; καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας
piyambakipun; lan ing saindeng ing tanah-pagunungan saking Yudeá
[G0846](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G3714](#) [G3588](#) [G2449](#)
- διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα.
dipun-rembag sadaya ing, sabda punika.
[G1255](#) [G3956](#) [G3588](#) [G4487](#) [G3778](#)

Para tangga-teparone padha ketaman ing wedi, apadene lelakon mau banjur tansah dadi rerasanane wong-wong ing pagunungan Yudea kabeh.

- 66 καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες, ἐν τῇ καρδίᾳ
Lan sami-nyimpen sadaya tiyang-ingkang mireng, ing ing manah
[G2532](#) [G5087](#) [G3956](#) [G3588](#) [G0191](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2588](#)
- αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται? καὶ
piyambakipun, ngandika, Punapa mangké sang jabang-bayi punika badhé-dados? Lan
[G0846](#) [G3004](#) [G5101](#) [G0686](#) [G3588](#) [G3813](#) [G3778](#) [G1510](#) [G2532](#)
- γὰρ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.
amargi asta Gusti wonten kaliyan piyambakipun.
[G1063](#) [G5495](#) [G2962](#) [G1510](#) [G3326](#) [G0846](#)

Lan kabeh wong sing padha krungu, padha tansah mikir sarta ngucap: "Bocah iki bakale dadi apa ta besuk?" Amarga kaayoman ing astaning Pangeran.

- 67 Καὶ Ζαχαρίας, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου, καὶ
Lan Zakharia, sang rama piyambakipun, kapenuhan Roh Suci, lan
[G2532](#) [G2197](#) [G3588](#) [G3962](#) [G0846](#) [G4130](#) [G4151](#) [G0040](#) [G2532](#)
- ἐπροφήτευσεν, λέγων,
mamedhar-wangsit, ngandika,
[G4395](#) [G3004](#)

Zakharia, bapakne, marga saka kapenuhan ing Roh Suci, banjur medhar wangsit, pangucap:

- 68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ
Pinuji Gusti sang Gusti-Allah saking Israèl, amargi sampun-nuwèni lan
[G2128](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#) [G2474](#) [G3754](#) [G1980](#) [G2532](#)
- ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ,
sampun-damel pangentasan kagem umat Panjenenganipun,
[G4160](#) [G3085](#) [G3588](#) [G2992](#) [G0846](#)

"Pinujia Pangeran, Allaha Israel, sabab wis nuweni umate lan paring pangluwaran.

- 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν οἴκῳ Δαυὶδ παιδὸς
lan sampun-ngadegaken sungu karahayon kangge-kita, ing brayat Dawud abdi
[G2532](#) [G1453](#) [G2768](#) [G4991](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3624](#) [G1138](#) [G3816](#)
- αὐτοῦ;
Panjenenganipun;
[G0846](#)

Panjenengane nukulake sunguning karahayon kanggo kita ana ing tedhake Sang Prabu Dawud, abdine,

70 καθώς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ'
kados-dené sampun-dipun-ngandikakaken lumantar tutuk saking-para suci saking
[G2531](#) [G2980](#) [G1223](#) [G4750](#) [G3588](#) [G0040](#) [G0575](#)

αιῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
kina nabi Panjenenganipun,
[G0165](#) [G4396](#) [G0846](#)

| -- kaya kang wis kapangandikakake wiwit kuna mula lumantar para nabine kang suci --

71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν
karahayon saking mengsah kita, lan saking asta sadaya saking-ingkang
[G4991](#) [G1537](#) [G2190](#) [G1473](#) [G2532](#) [G1537](#) [G5495](#) [G3956](#) [G3588](#)

μισούντων ἡμᾶς;
sengit kita;
[G3404](#) [G1473](#)

| supaya kita luar saka ing mungsuh-mungsuh kita lan saka ing tangane kabeh wong kang padha sengit marang kita.

72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι
supados-damel sih-piwelas kaliyan para leluhur kita, lan supados-ngèneti
[G4160](#) [G1656](#) [G3326](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G2532](#) [G3403](#)

διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
prejanjèn suci Panjenenganipun,
[G1242](#) [G0040](#) [G0846](#)

| Supaya leluhur kita bisa nyumerepi sih-rahmate lan anggone enget marnag prajanjiane kang suci,

73 ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ, τὸν πατέρα ἡμῶν,
sumpah ingkang sampun-dipun-sumpahaken dhateng Abraham, sang leluhur kita,
[G3727](#) [G3739](#) [G3660](#) [G4314](#) [G0011](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#)

τοῦ δοῦναι ἡμῖν,
kangge paring kita,
[G3588](#) [G1325](#) [G1473](#)

| yaiku supaos kang dipangandikakake marang Rama Abraham, leluhur kita, yen Panjenengane paring kanugrahan marang kita,

74 ἀφόβως, ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ,
tanpa-ajrih, saking asta mengsah dipun-luwari, supados-ngabekti Panjenenganipun,
[G0870](#) [G1537](#) [G5495](#) [G2190](#) [G4506](#) [G3000](#) [G0846](#)

| supaya kita luar saka ing tanganing mungsuh, bisa ngabekti marang Panjenengane tanpa rasa wedi,

75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσαις ταῖς
ing kasucèn lan kabeneran ing-ngarsanipun Panjenenganipun, sadaya ing
[G1722](#) [G3742](#) [G2532](#) [G1343](#) [G1799](#) [G0846](#) [G3956](#) [G3588](#)

ἡμέραις ἡμῶν.
dinten kita.
[G2250](#) [G1473](#)

| ing sajroning kasucen lan kabeneran ana ing ngarsane, sajege urip kita.

76 Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ;
 Lan panjenengan ugi, jabang-bayi, nabi Ingkang-Mahatinggi badhé-dipun-sebat;
[G2532](#) [G4771](#) [G1161](#) [G3813](#) [G4396](#) [G5310](#) [G2564](#)

προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον Κυρίου, ἐτοιμάσαι ὁδοὺς
 badhé-tindak-rumiyin amargi ing-ngarsanipun Gusti, supados-nyawisaken margi
[G4313](#) [G1063](#) [G1799](#) [G2962](#) [G2090](#) [G3598](#)

αὐτοῦ;
 Panjenenganipun;
[G0846](#)

| Dene kowe, ngger, anakku, bakal kasebut nabining Allah Kang Mahaluhur, amarga kowe bakal lumaku dadi cecala ndhisiki tindake Pangeran prelu nyawisake dalan kagem Panjenengane,

77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν
 kangge paring pangertosan karahayon dhateng umat Panjenenganipun, ing
[G3588](#) [G1325](#) [G1108](#) [G4991](#) [G3588](#) [G2992](#) [G0846](#) [G1722](#)

ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
 pangarpuntening dosa piyambakipun,
[G0859](#) [G0266](#) [G0846](#)

| lan ngretekake umate marang dalaning karahayon, adhedasar pangapuraning dosa-dosane

78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέπεται ἡμᾶς
 lumantar sih-piwelas sih-rahmat Allah kita, ing ingkang badhé-nuwèni kita
[G1223](#) [G4698](#) [G1656](#) [G2316](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3739](#) [G1980](#) [G1473](#)

ἀνατολή ἐξ ὕψους,
 sang-srengéngé-nalika-mlethèk saking ngaluhur,
[G0395](#) [G1537](#) [G5311](#)

| marga saka rahmat lan sih-piwelase Allah kita, kang bakal kaasta anggone bakal ngrawuhi kita saka ing ngaluhur, Sang Surya-esuk

79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου
 supados-madhanggi dhateng-ingkang ing pepeteng lan ayang-ayangan rejah
[G2014](#) [G3588](#) [G1722](#) [G4655](#) [G2532](#) [G4639](#) [G2288](#)

καθημένοι; τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν, εἰς ὁδὸν εἰρήνης.
 lenggah; kangge nuntun ing suku kita, dhateng margi tentrem-rahayu.
[G2521](#) [G3588](#) [G2720](#) [G3588](#) [G4228](#) [G1473](#) [G1519](#) [G3598](#) [G1515](#)

| karsa madhanggi sakabehing wong kang padha andhok ing pepeteng lan ana ing wayanganing pati, apadene ngenerake sikil kita marang dalaning karahayon."

80 Τὸ δὲ παιδίον ἠϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι; καὶ
 Dèné-sang nanging jabang-bayi saya-ageng lan saya-kuwat ing-roh; lan
[G3588](#) [G1161](#) [G3813](#) [G0837](#) [G2532](#) [G2901](#) [G4151](#) [G2532](#)

ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξωσ αὐτοῦ
 wonten ing ing ara-ara-samun ngantos dinten dipun-tedahaken piyambakipun
[G1510](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#) [G2193](#) [G2250](#) [G0323](#) [G0846](#)

πρὸς τὸν Ἰσραήλ.
 dhateng ing Israèl.
[G4314](#) [G3588](#) [G2474](#)

| Kacarita bocah mau mundhak-mundhak gedhene lan saya kasantosakake rohe sarta banjur manggon ing pasamunan nganti tumeka ing dina anggone bakal ngaton marang Banisrael.